

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/206001,77-rocznica-wyrokow-w-procesie-krakowskim-dzialaczy-WiN-i-PSL.html>

27.02.2026, 06:12



77. rocznica wyroków w procesie krakowskim działaczy WiN i PSL

10 września 2024 r., w 77. rocznicę wydania przez komunistyczny sąd wyroków w tzw. procesie krakowskim, pod tablicą pamięci działaczy WiN i PSL na ul. Senackiej odbyła się patriotyczna uroczystość, w której uczestniczył dyrektor krakowskiego oddziału IPN dr hab. Filip Musiał.

10.09.2024

W swoim wystąpieniu dr Musiał przypomniał, że tablica na Senackiej to pierwsze trwałe upamiętnienie zrealizowane przez krakowski IPN, a odsłonił ją ówczesny dyrektor oddziału dr hab. Janusz Kurtyka, redaktor naczelny „Zeszytów Historycznych WiN-u”, prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Społeczno-Kombatanckiego Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”, późniejszy prezes IPN, który zginął w katastrofie smoleńskiej w 2010 r.

Rocznicową uroczystość zorganizowały Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” Obszar Południowy oraz Oddział IPN w Krakowie. Obecni byli m.in. Jadwiga Ostafin-Martyna, córka kpt. Józefa Ostafina oraz dr Wojciech Mierzwa, syn Stanisława Mierzwy. Posterunek honorowy wystawiła 11. Małopolska Brygada Obrony Terytorialnej.

* * *

10 września 1947 r. skazano członków Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego. Proces miał charakter pokazowy, był elementem kampanii propagandowej mającej skompromitować i unicestwić antykomunistyczną opozycję polityczną.

Komunistyczny Wojskowy Sąd Rejonowy uznał, iż na karę śmierci zasłużyli działacze WiN: Franciszek Niepokólczycki (prezes II Zarządu Głównego WiN), Alojzy Kaczmarczyk, Józef Ostafin, Walerian Tumanowicz, Edward Bzymek, Jan Kot, Eugeniusz Ralski i Wiktor Langner. Na dożywotnie więzienie skazano Mirosława Kowalskiego, na 15 lat Karola Buczka i Henryka Müncha, na 10 – Stanisława Mierzwę, Karola Starmacha i Stefana Ralskiego, na 6 – Mieczysława Kabata, na 5 – Tadeusza Wilczyńskiego. Jerzego Kunce uniewinniono.

Bolesław Bierut zamienił Niepokólczyckiemu, Ralskiemu, Kotowi oraz Langnerowi karę śmierci na dożywocie, a Bzymkowi na 15 lat więzienia. Większość skazanych wyszła na wolność dopiero w czasie odwilży 1956 r., natomiast Kaczmarczyka, Ostafina i Tumanowicza stracono w więzieniu przy ul. Montelupich 13 listopada 1947 r.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Rocznica